

STATUTÁRNÍ MĚSTO KLADNO

PLÁN VZDÁLENÉ DÍLČÍ PODPORY V OBLASTI BYDLENÍ

PRO OBDOBÍ 2019–2021

Obsah

Seznam zkratk.....	4
1. Úvodní kapitola	5
1.1. Shrnutí dosavadní spolupráce Statutárního města Kladno a Agentury pro sociální začleňování.....	6
1.2. Obecné cíle poskytování VDP	6
1.3. Struktura dokumentu	6
2. Analytická část plánu vzdálené dílčí podpory.....	8
2.1. Shrnutí analytických vstupů	8
2.1.1. Základní sociální a demografické charakteristiky SM Kladno.....	8
2.1.2. Základní charakteristiky sídliště Nové Kročehlavy	8
2.1.3. Bezpečnost a sousedské vztahy.....	9
2.1.4. Nezaměstnanost a zaměstnanost	10
2.1.5. Dluhová problematika	10
2.1.6. Volný čas dětí a mládeže	10
2.1.7. Činnost lokálního partnerství	11
2.2. Vyhodnocení stromu problémů	13
2.3. Zdůvodnění zaměření Plánu i následné vzdálené dílčí podpory ve Statutárním městě Kladno	15
3. Návrhová část plánu vzdálené dílčí podpory.....	16
3.1. Cíle Plánu vzdálené dílčí podpory.....	16
3.1.1. Strategický cíl 1: Revize pravidel pro přidělování bytů.....	16
3.1.2. Strategický cíl 2: Zvýšení účinnosti spolupráce aktérů v oblasti sociálního začleňování	16
3.1.3. Strategický cíl 3: Systémové řešení v oblasti dostupného a sociálního bydlení.....	16
3.2. Rizika.....	17
4. Implementační část plánu vzdálené dílčí podpory	18
4.1. Role subjektů zapojených do realizace plánu vzdálené dílčí podpory	18
4.2. Spolupráce Statutárního města Kladno a Agentury pro sociální začleňování v režimu vzdálené dílčí podpory.....	19
5. Návrhy a doporučení k tvorbě koncepce bydlení sm kladno	20
5.1. Vazba koncepce dostupného a sociálního bydlení na směřování strategického rozvoje Statutárního města Kladno.....	20

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

5.2.	Návrhy na zaměření tematické analýzy – oblast bydlení	22
5.2.1.	Analýza prostředků.....	22
5.2.2.	Analýza potřeb.....	24
5.2.3.	Výstup.....	24
5.3.	Účel vzniku koncepce a VIZE rozvoje v oblasti bydlení	25
5.3.1.	Účel koncepce dostupného a sociálního bydlení	25
5.3.2.	VIZE rozvoje - popis a parametry budoucího systému dostupného a sociálního bydlení 25	
5.3.3.	Stručný nástin charakteristik systému dostupného a sociálního bydlení	26
5.4.	Kostra koncepce dostupného a sociálního bydlení Statutárního města Kladno.....	29
5.4.1.	Priority	29
5.5.	Návrhy pro tvorbu koncepce v režimu vzdálené dílčí podpory	33
5.5.1.	Východiska pro tvorbu koncepce v režimu vzdálené dílčí podpory	33
5.5.2.	Časový rámec koncepce dostupného a sociálního bydlení	33
5.5.3.	Tipy pro stanovení rolí aktérů v průběhu vzniku a následné realizace koncepce	33
5.5.4.	Doporučený postup tvorby koncepce	34
	seznam zdrojů	37
	Přílohy.....	38
	Příloha č. 1: Strom problémů před a po převrácení.....	38
	Příloha č. 2: Sociální vyloučení na území měst a obcí v ČR a možnosti jeho řešení.....	40
	Příloha č. 3: Problematika sociálního vyloučení; podpora sociálního začleňování – definice základních pojmů.....	42

SEZNAM ZKRATEK

APZ – aktivní politika zaměstnanosti

ASZ – Agentura pro sociální začleňování

CS – cílová skupina

IP – individuální plán (klienta sociální služby)

IAP – individuální akční plán (uchazeče o zaměstnání v rámci politiky zaměstnanosti)

MM(K) – Magistrát města (Kladno)

NDC – nízkoprahové denní centrum

NSD – nepojistné sociální dávky

NZDM – nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

PS – pracovní skupina

VA – vstupní analýza

SM – Statutární město

SVL – sociálně vyloučená lokalita

TAP – Tematický akční plán

ÚoZ – uchazeči o zaměstnání (v evidenci úřadu práce)

VDP – vzdálená dílčí podpora

1. ÚVODNÍ KAPITOLA

Předkládaný dokument – Plán vzdálené dílčí podpory pro Statutární město (SM) Kladno - shrnuje výsledek spolupráce SM Kladno a Agentury pro sociální začleňování v režimu vzdálené dílčí podpory, která probíhala v období od dubna roku 2018 do poloviny roku 2019.

Spolupráce byla na jejím samotném začátku směřována tematicky do oblasti sídliště Nové Kročehlavy, které je největší nejen v samotném Kladně, ale také v celém Středočeském kraji a na jehož území se kumulují problémy spojené se sociálním vyloučením a občanským soužitím.

Žádost SM Kladno o poskytnutí vzdálené dílčí podpory akcentovala dvě tematické oblasti se zaměřením na území sídliště Nové Kročehlavy:

- 1) vzdělávání – tato oblast je zahrnuta do samostatného a provázaného dokumentu Plán vzdálené dílčí podpory pro oblast vzdělávání
- 2) občanské soužití – tato oblast, resp. její revidovaná podoba (viz dále) je zahrnuta v tomto dokumentu

Nejvíce pozornosti bylo na základě Žádosti o poskytnutí vzdálené dílčí podpory podané SM Kladnem v analytické fázi spolupráce věnováno oblasti občanského soužití na sídlišti Nové Kročehlavy. Nicméně po realizaci výzkumného šetření a na základě činnosti pracovní skupiny byla daleko významněji než oblast občanského soužití hodnocena oblast bydlení. Aktéři vyhodnotili, že právě provázání aktivit a rozvoj politiky v oblasti bydlení dosáhne zásadnějších výsledků v oblasti integrace sociálně vyloučených osob.

V rámci další spolupráce, jejíž rozsah a zaměření závisí na potřebách SM Kladno, je možné:

- zpracovat tematickou analýzu a následně tematický akční plán v oblasti rozvoje politiky bydlení a jejího provázání s dalšími oblastmi (především sociálních služeb a sociální práce)
- případně na základě schválení žádosti SM Kladno monitorovacím výborem připravovat Tematický akční plán a na něj navazující projekty do výzvy č. 52 OP Zaměstnanost
- že SM Kladno nebude mít o další spolupráci zájem a přistoupí k řešení problematiky bydlení samostatně

Dokument je tedy tvořen s ohledem na udržitelnost dosavadních výsledků vzájemné spolupráce a především aktivit samotného SM Kladno a jeho partnerů, a to tak, aby SM Kladno mohlo pokračovat v tvorbě a realizaci dílčí politiky v oblasti rozvoje bydlení případně i bez podpory Agentury pro sociální začleňování.

1.1. Shrnutí dosavadní spolupráce Statutárního města Kladno a Agentury pro sociální začleňování

Po podepsání Memoranda o poskytnutí vzdálené dílčí podpory v srpnu 2018 byli o působení Agentury lokální konzultantkou informováni zástupci organizací, kterých se téma sociálního začleňování dotýkalo. Veřejnost a zástupci dalších organizací byli informováni tiskovou zprávou zveřejněnou na stránkách města Kladna.

Během července až září 2018 ASZ zpracovala vstupní analýzu, která byla předložena v prosinci 2018 k připomínkování na setkání aktérů. Vstupní analýza se soustředila na téma občanského soužití a využití volného času v jedné z kladenských městských částí – Nové Kročehlavy.

Na setkání aktérů bylo stanoveno jako klíčové téma bydlení. Byla ustanovena PS bydlení, která se setkávala v průběhu ledna až května 2019. Výstupy jsou popsány v kapitole č. 3 tohoto Plánu VDP.

V červnu 2019 byla na jednání Rady města Kladna prezentována vedoucím RCS – Ing. Milanem Greinederem dosavadní spolupráce a naplňování Memoranda o VDP. Dále byly navrženy další možnosti spolupráce pro následující období, viz kapitola 8.4.

1.2. Obecné cíle poskytování VDP

Cíle poskytování vzdálené dílčí podpory v konkrétní obci vycházejí z následujících obecných cílů poskytování VDP:

- řešení aktuálních, přetrvávajících nebo prohlubujících se problémů a jejich příčin ve vybraných oblastech; formulování strategie intervence (napříč tematickými oblastmi, může být motivováno např. potřebami určitých cílových skupin osob, které jsou v kontextu situace v obci výrazně ohroženy sociálním vyloučením)
- podpora potenciálu místní samosprávy a místních aktérů sociálního začleňování pro konstruktivní a systematické řešení problematiky sociálního vyloučení v obci

1.3. Struktura dokumentu

Úvodní kapitola se věnovala obecným souvislostem poskytování vzdálené dílčí podpory SM Kladno prostřednictvím ASZ, shrnutí zaměření a průběhu dosavadní spolupráce.

Kapitola č. 2 je zaměřena na vyhodnocení získaných poznatků uvedených ve vstupní analýze a vyplývajících ze setkávání pracovních skupin. Z tohoto vyhodnocení zároveň vyplývá opodstatnění poskytování vzdálené dílčí podpory. Dále kapitola shrnuje činnost pracovních skupin vyhodnocením výstupů analytické metody tzv. strom problémů.

V návrhové části, kapitole č. 3, je zpracován návrh cílů vzdálené dílčí podpory a provedena analýza rizik.

Kapitola č. 4 zahrnuje implementační část plánu vzdálené dílčí podpory.

Kapitola č. 5 je věnována návrhům a doporučením směřujícím k tvorbě koncepce bydlení SM Kladno. Nastiňuje možnou budoucí podobu systému dostupného a sociálního bydlení, strukturu budoucí koncepce a doporučení a návrhy pro zajištění tvorby koncepce.

2. ANALYTICKÁ ČÁST PLÁNU VZDÁLENÉ DÍLČÍ PODPORY

2.1. Shrnutí analytických vstupů

Hlavní analytické vstupy tvoří tzv. Vstupní analýza, kterou vytvořila ASZ v roce 2018 na základě screeningu prováděného v měsících červen – červenec 2018. Vstupní analýza mapovala jednotlivé aspekty sociálního vyloučení na území města, přičemž lze konstatovat, že nejvyšší pozornost byla věnována oblasti bydlení, a to zejména bytovému fondu SM Kladno.

K deskripci sociálního vyloučení používáme:

- základní sociodemografické charakteristiky
- bezpečí a popis rizikových lokalit
- popis oblastí:
  - o zaměstnanost
  - o dluhová problematika
  - o volný čas dětí a mládeže

V této části jsou uvedeny a vyhodnoceny klíčové charakteristiky zjištěné zejména terénním výzkumem v části města Nové Kročehlavy tak, jak byly popsány ve Vstupní analýze, jejíž součástí shrnutí a analytické závěry nejsou. Smyslem je stručně a přehledně popsat klíčová zjištění nezbytná pro další rozvojové aktivity SM Kladno a směřování vzdálené dílčí podpory ASZ.

2.1.1. Základní sociální a demografické charakteristiky SM Kladno

Vývoj počtu obyvatel	Na území SM Kladno je zaznamenáván přírůstek počtu obyvatel, přičemž je velmi nízký, celkově je počet obyvatel (cca 69 tis. obyvatel) stabilní, mezi lety 2013 a 2017 vzrostl o cca 400 osob)
Počet Romů	Dle odhadů VA by se mohlo jednat celkem o 5 000 – 7 000 obyvatel, přičemž u sociálně vyloučených se odhady pohybují mezi 700 – 1 300 osob
Doplatek na bydlení	Celkově byla dávka vyplacena v roce 2018 více než 500 osob, 44 % (celkem tedy 140) z této hodnoty bylo přitom vyplaceno osobám žijícím na území sídliště Nové Kročehlavy
Bezdomovectví	Počet osob bez přístřeší je odhadován na 40 - 50
Sociálně vyloučené lokality	Podle Analýzy sociálně vyloučených lokalit (GAC, s.r.o. 2015) ¹ je na území SM Kladno identifikováno celkem 12 sociálně vyloučených lokalit, přičemž je odhadováno, že v nich žije 750 – 1 250 osob.

2.1.2. Základní charakteristiky sídliště Nové Kročehlavy

¹ Zdroj: Analýzy GAC

<https://www.esfcr.cz/documents/21802/791224/Anal%C3%BDza+soci%C3%A1ln%C4%9B+vylou%C4%8Den%C3%BDch+lokalit+v+%C4%8CR/65125f3c-3cd9-4591-882b-fd3935458464>

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Počet obyvatel	Ve vymezeném území žije necelých 30 tis. obyvatel.
Počet a podíl bytů	Celkem se zde nachází cca 11 tis. bytů (asi 44 % všech bytů v Kladně), z toho cca 10 tis. v panelových domech (asi 65 % všech panelových bytů v Kladně)
Charakteristika obyvatelstva sídliště	Postupně dochází k nárůstu seniorské složky populace, vzdělanostní úroveň populace je zde obecně podprůměrná Nové Kročehlavy netvoří homogenní území, v jeho rámci vznikly lokality se zvýšeným výskytem negativních jevů, především v těch oblastech, kde je koncentrováno bydlení s nižším či nízkým standardem
Ohniska sociálního vyloučení	Celkem asi 200 – 250 sociálně vyloučených osob je koncentrováno v oblasti dvou domů v Holandské ulici (oblast Bajkal) a v ubytovnách lokalizovaných v Nových Kročehlavech

2.1.3. Bezpečnost a sousedské vztahy

Míra kriminality	Celkově SM Kladno eviduje nejvyšší hodnoty v celém Středočeském kraji s celkem cca 3 000 trestnými činy za rok 2017, zároveň šlo o první rok, kdy došlo k jejímu mírnému poklesu. Index kriminality lze dle mapy kriminality na úrovni města ve Středočeském kraji hodnotit jako podprůměrný (cca 17 v městských obvodech Kladna, přičemž města jako Beroun či Kralupy n/V vykazují min. o 10 bodů vyšší hodnoty)
Struktura kriminality	Naprostou většinu evidované trestné činnosti tvoří majetkové delikty a krádeže (souhrnně cca 60 %)
Koncentrace kriminality	Podle VA jde zejména o oblast samotného centra města, obchodních zón a problémových lokalit (typu Bajkal, ubytovny)
Občanské soužití	Na sídlišti Nové Kročehlavy byla zjištěna vysoká míra narušení občanských vztahů, na jedné straně frustrující a velmi negativně vnímaný každodenní kontakt se sociálně nepřizpůsobenými obyvateli (často ztotožňovanými s Romy) a projevy jejich chování, na druhé straně odmítnutí či ostrakizace části obyvatel (hl. romských) ze strany většinové populace
Pocit bezpečí	Hodnocení pocitu bezpečí v Nových Kročehlavech se mezi lety 2007 a 2018 výrazně zlepšilo. Obecně lze konstatovat, že téměř 66 % obyvatel se cítí v oblasti relativně bezpečně Výrazně vyšší pocit bezpečí byl identifikován ve skupině osob starších 65 let, naopak u mladších (zejména rodičů) byly zaznamenány vyšší obavy Místa vnímaná jako méně bezpečná pak představují především lokality – veřejná prostranství v okolí hospod, barů, míst, kde se scházejí „party“, dále okolí problémových domů a ubytoven a také v parcích; významná je vazba na konzumaci alkoholu, příp. požívání dalších drog Dle VA ke zvýšení pocitu bezpečí obyvatel sídliště s největší pravděpodobností napomohla revitalizace, lepší péče o kvalitu a

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

	vzhled veřejných prostranství, přítomnost strážníků městské policie, asistentů prevence kriminality a policistů v ulicích sídliště a jejich pravidelný dohled na rizikových místech.
--	--

2.1.4. Nezaměstnanost a zaměstnanost

Míra nezaměstnanosti	Kladno eviduje v roce 2018 celkem 4,6 % nezaměstnaných osob, což činí 2 108 osob v evidenci UoZ. I v Kladně došlo ke snížení této hodnoty, nicméně zůstává nejvyšší ve Středočeském kraji.
	Dle VA v červenci 2018 bylo ve městě Kladně 943 uchazečů o zaměstnání evidovaných déle než 1 rok (necelá polovina celkového počtu). Z nich bylo déle než 2 roky v evidenci 745 uchazečů, 470 uchazečů bylo evidovaných déle než 5 let a 145 uchazečů bylo v evidenci déle než 10 let
	Průměrná délka evidence UoZ činí téměř 1 000 dnů, což je o cca 30 % více, než činí republikový průměr
APZ	Dle VA bylo v okrese Kladno za rok 2017 vytvořeno celkem 301 míst, z toho 141 míst tvořily veřejně prospěšné práce a 160 míst tvořily společensky účelná pracovní místa
	Obecně se příliš nedaří snižovat především dlouhodobou nezaměstnanost

2.1.5. Dluhová problematika

Rozsah dluhové problematiky	Město Kladno eviduje celkem cca 7 500 osob v exekuci, což činí 13 % obyvatel (v ČR činí průměr 9,7 %), více než 70 % osob v exekuci čelí 2 a více exekucím
Dostupná podpora	Podporu poskytují především sociální služby působící na území města, Zábradlí a Člověk v tísni. Kapacity těchto služeb jsou hodnoceny jako přetížené a potřebám zadlužených nedostačující. Za problém je považována skutečnost, že klienti přicházejí s dluhovými problémy příliš pozdě v době, kdy je řešení velmi složité, pokud vůbec existuje.

2.1.6. Volný čas dětí a mládeže

Organizované trávení volného času	V Nových Kročehlavech existuje bohatá nabídka volnočasových aktivit – Labyrint, Sokol Kladno, Skaut a další, město realizovalo také projekty zaměřené na ohrožené děti a mládež
	V Nových Kročehlavech i okolních částech města se nacházejí sportovní kluby a oddíly, kulturní a zájmové spolky, kroužky, které město významně podporuje v činnosti

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Neorganizované trávení volného času	Je u ohrožených dětí a mládeže daleko častější. Obecně u menších dětí problémy identifikovány nebyly, zatímco u větších dětí a mládeže je poptávka po větší pestrosti a nabídce prostor pro neorganizované trávení volného času, na druhou stranu jsou tato místa následně označována jako místa se zvýšeným výskytem negativních vlivů
Sociální podpora dětem a mládeži	V Kladně, nikoliv však v dostupnosti dětí z Nových Kročehlav, se nachází NZDM (nízkoprahové zařízení pro děti a mládež), zejména sociální pracovníci by zřízení NZDM v lokalitě Nové Kročehlavy uvítali
Trávení volného času a sociální vyloučení	Obecně lze ze zjištění VA konstatovat, že u ohrožených dětí a mládeže je míra a způsob využívání nabídek trávení volného času (včetně podpory a přístupu samotné rodiny) spíše než řešením indikátorem samotného sociálního vyloučení – rodiče nevedou své děti k systematickým aktivitám, nestarají se o trávení volného času svých dětí, nejsou schopni či ochotni na tyto aktivity vynakládat finanční prostředky

2.1.7. Činnost lokálního partnerství

V rámci lokálního partnerství došlo v reakci na výsledky Vstupní analýzy k ustanovení pracovní skupiny bydlení, jejímiž členy byli

- zástupci vedení SM Kladno
- zástupci sociálního odboru MM Kladno
- zástupci ÚP ČR
- zástupci Městské policie
- zástupci Azylového domu Kladno
- zástupci Člověka v tísni, o.p.s.
- zástupci Zařízení sociální intervence Kladno

Vstupní analýza neprokázala determinující vliv řešení v oblasti bezpečnosti a volného času na zlepšení sociální situace ve městě. Město naopak akcentovalo závěry Vstupní analýzy, ze kterých vyplývala vyšší potřeba koordinace a rozvojových aktivit v oblasti bydlení.

Na jedné straně je nezbytné, aby sociální pracovníci mohli osobám, se kterými pracují, pomoci nalézt bydlení odpovídající jejich situaci a potřebám. Na druhé straně SM Kladno zejména jako správce vlastního bytového fondu potřebuje zajistit, aby došlo k řádnému užívání bytového fondu města a aby SM Kladno disponovalo bytovým fondem v potřebném rozsahu a struktuře.

Zároveň byla na jednání pracovní skupiny zdůrazňována nutnost systémového přístupu a vzájemné spolupráce aktérů, přičemž v rámci redefinice předmětu spolupráce SM Kladno a ASZ v rámci vzdálené dílčí podpory je nutné zohlednit situaci, kdy není možné ihned a bez následné činnosti lokálního partnerství nastavit strategické směry rozvoje SM Kladno v dané oblasti. Následná návrhová část proto směřuje k realizaci cílů, které bylo možno v rámci dosavadní spolupráce definovat, přičemž

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

klíčové pro SM Kladno je pokračovat v činnosti (případně i s další podporou ASZ) a vytvořit koncepční dokument umožňující systémové řešení definované oblasti.

2.2. Vyhodnocení stromu problémů

Na pracovních skupinách byla témata pojmenovaná ve vstupní analýze dále diskutována. Za pomoci analytické metody, tzv. stromu problémů, se pracovní skupiny snažily identifikovat příčiny a dopady analyzovaného jádrového problému, kterým byl stanoven:

Osoby z definované cílové skupiny nemají možnost získat dostupné/sociální bydlení v lokalitě Nové Kročehlavy.

Mezi zásadními **příčinami** existence tohoto jádrového problému lze nalézt:

- nízké příjmy, špatná finanční situace ohrožených osob a domácností
- předluženost a exekuce
- nízké osobní kompetence a funkční, občanská a finanční gramotnost, nezodpovědnost ohrožených obyvatel
- rezignace na řešení vlastní životní situace
- předsudky, špatná pověst části CS
- neprovázanost obecních politik (sociální, bytové)
- slabší koordinace rolí a činností jednotlivých aktérů
- chybí nastavení procesů pro řešení sociálních a bytových situací ohrožených osob
- potřeba revize pravidel pro přidělování bytů (příp. získání podpory města obecně)
- chybí systém dostupného/sociálního bydlení
- schází některé analytické podklady (demografická analýza)
- v oblasti sociálních služeb je k dispozici nedostatek kapacit (včetně zařízení typu noclehárna)
- město musí umět jakékoliv „investice“ (včetně vyčleňování sociálních bytů) být schopno vysvětlit voličům (musí být vidět přínos pro všechny občany)

Na základě těchto identifikovaných příčin lze pojmenovat některé klíčové **dopady** sledované ve městě:

- prohlubování sociálního vyloučení ohrožených osob
- další prohlubování apatie, ztráta perspektivy
- život a bydlení v nevyhovujících bytech i okolním prostředí
- výchova dětí v takovém prostředí s vlivem na jejich rozvoj a budoucí uplatnění
- zvýšená zátěž pro policejní orgány a samotné město
- zvýšená potřeba poskytování sociálních služeb a výkonu sociální práce obce s rozšířenou působností
- nárůst požadavků na rozpočet města
- nárůst kriminality
- využívání zcela nevhodných prostor k bydlení
- snižování atraktivity postižených městských oblastí
- odliv obyvatel (střední vrstva) z takto postižených městských oblastí
- snížení cen nemovitostí
- devastace městského majetku
- zvyšování počtu osob závislých na sociálním systému

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Jako výstup zpracování tzv. stromu problémů byla definována společně sdílená VIZE:

OSOBY Z DEFINOVANÉ CÍLOVÉ SKUPINY MAJÍ MOŽNOST ZÍSKAT DOSTUPNÉ/ SOCIÁLNÍ BYDLENÍ V ČÁSTI OBCE NOVÉ KROČEHLAVY.

Dále došlo k tzv. převrácení stromu problémů, přičemž bylo možno identifikovat návrhy možných **cílů** politiky zajištění dostupného/sociálního bydlení SM Kladno:

- příspěvek k finanční stabilizaci osob CS
- příspěvek k řešení a snižování dluhového problému obyvatel
- u CS dostatek kompetencí a podpory pro samostatný život bez vlivu negativních jevů
- postupně vznikající systém dostupného a sociálního bydlení v koordinaci bytové a sociální politiky města a jeho partnerů
- nastavení pravidel, procesů a postupů práce s CS
- nastavení a diferenciací úrovně bydlení v provázanosti řešení sociální situace CS za pomoci sociálních služeb, resp. sociální práce obce
- příprava analytické dokumentace pro nastavení systému dostupného a sociálního bydlení
- postupné zajišťování potřebných kapacit v oblasti bydlení, poskytování sociálních služeb zajišťujících krizové bydlení a také zajišťujících podporu klientů v rámci dostupného a sociálního bydlení

Naplnění těchto dílčích (z pohledu celkové koncepce rozvoje města) cílů by pak mělo vést k dosažení žádoucích **výsledků** (efektů), především:

- nalezení, získání a udržení bydlení pro ohrožené osoby, jeho stabilita
- nezávislost a samostatnost osob opouštějících systém sociálního bydlení
- snižování projevů sociálního vyloučení, výskytu negativních jevů ve městě
- zvýšení atraktivity města i jeho částí pro nové obyvatele zejména ze středních vrstev, zvýšení cen nemovitostí, zhodnocení investic i majetku města
- možnosti pro revitalizaci částí města a jejich udržitelnost
- snížení počtu osob závislých na systému
- vytváření předpokladů pro rozvoj dětí a mládeže (prevence přesunu sociálního vyloučení na další generace)

2.3. Zdůvodnění zaměření Plánu i následné vzdálené dílčí podpory ve Statutárním městě Kladno

Na území Statutárního města Kladno byl identifikován rozsah sociálního vyloučení, který nelze opomenout. Ve Středočeském kraji se právě v Kladně nachází nejvíce sociálně vyloučených obyvatel, jejichž počet přesahuje 1 000 osob. Další tisíce obyvatel jsou minimálně ohroženy. Podle Analýzy sociálně vyloučených lokalit (GAC, s.r.o. 2015)² se na území města nachází 12 sociálně vyloučených lokalit. Nejrozsáhlejší oblast, kde se zároveň koncentrují zóny zvýšeného výskytu sociálního vyloučení, pak tvoří sídliště Nové Kročehlavy.

Ze vstupní analýzy a následné činnosti pracovní skupiny jednoznačně vyplynulo, že pro mnoho obyvatel je determinujícím faktorem vzniku či naopak „vymanění se“ ze sociálního vyloučení dostupné, udržitelné a přiměřeně kvalitní bydlení a také prostředí, nejbližší okolí vlastního bydliště.

Proto byla v rámci spolupráce postupně směřována pozornost na oblast bydlení se zohledněním potřeb současného řešení dluhové problematiky osob usilujících o získání standardního bydlení, přičemž základní postřehy a zacílení realizace politiky byly shromážděny a utříděny za pomoci analytické metody tzv. strom problémů.

Dosavadní činnost pracovní skupiny i podpora ASZ byla zaměřena na oblast sídliště Nové Kročehlavy, nicméně z hlediska města je velmi obtížné až nemožné realizovat bytovou koncepci pouze na části (byť populačně rozsáhlé) svého území. Jednak ve městě lze identifikovat i jiné zóny, kde se koncentrují sociálně vyloučení obyvatelé, jednak město musí zajistit rovné podmínky a rovný přístup ke všem svým obyvatelům.

---

² Zdroj: Analýza GAC

<https://www.esfcr.cz/documents/21802/791224/Anal%C3%BDza+soci%C3%A1ln%C4%9B+vylou%C4%8Den%C3%BDch+lokalit+v+%C4%8CR/65125f3c-3cd9-4591-882b-fd3935458464>

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

3. NÁVRHOVÁ ČÁST PLÁNU VZDÁLENÉ DÍLČÍ PODPORY

3.1. Cíle Plánu vzdálené dílčí podpory

Cíle plánu vzdálené dílčí podpory jsou stanoveny na základě výstupů jednání pracovní skupiny, zejména při využití analytické metody, tzv. strom problémů, viz kapitola č. 3 (grafické znázornění výstupů pracovních skupin je uvedeno v příloze č. 1).

3.1.1. Strategický cíl 1: Revize pravidel pro přidělování bytů

Jde o provedení revize stávajících pravidel pro přidělování bytů včetně součinnosti bytového a sociálního odboru MM Kladno.

Dílčí cíle:

- 1.1 Revize dokumentace pravidel pro přidělování bytů ve vlastnictví města
- 1.2 Propojení a nastavení spolupráce bytového a sociálního odboru MM Kladno
- 1.3 Zveřejnění kritérií přijetí žádostí o přidělení bytů, resp. základních ustanovení nájemní smlouvy
- 1.4 Vyhodnocení provedené revize po 1 roce

Dopad:

- zvýšení dostupnosti bydlení pro ohrožené obyvatele SM Kladno
- zvýšení transparentnosti a objektivnosti postupu přidělování bytů ve vlastnictví SM Kladno

3.1.2. Strategický cíl 2: Zvýšení účinnosti spolupráce aktérů v oblasti sociálního začleňování

Jde o zvyšování efektivity činností jednotlivých zapojených subjektů prostřednictvím vzájemné koordinace a informovanosti.

Dílčí cíle:

- 2.1 Nastavení reportingu vznikajících dluhů nájemníků již od první opomenuté splátky
- 2.2 Nastavení spolupráce, rolí a odpovědnosti mezi aktéry při řešení bytové nouze (MM Kladno, NNO)
- 2.3 Zachování, příp. postupné posilování rozsahu sociální práce s ohroženými skupinami obyvatel prostřednictvím sociálních služeb a sociální práce obce

Dopad:

- Snížení počtu, případně eliminace, případů ztráty standardního bydlení

3.1.3. Strategický cíl 3: Systémové řešení v oblasti dostupného a sociálního bydlení

Jde o vytvoření a udržitelnost nástrojů strategického a projektového řízení v oblasti bydlení pro ohrožené obyvatele SM Kladno.

Dílčí cíle:

- 3.1 Vytvoření analýzy bydlení na území SM Kladno

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

3.2 Tvorba koncepce bydlení SM Kladno

3.3 Zahájení implementace koncepce bydlení SM Kladno

Dopad:

- systematický a v rámci partnerství synergicky zajišťovaný rozvoj města

3.2. Rizika

- nedostatek finančních prostředků
  - o pravděpodobnost: vysoká
  - o dopad: vysoký
  - o eliminace: koordinované řízení oblasti sociální práce, sociálních služeb a bytové politiky ve spolupráci s partnery
- neshoda lokálních partnerů na postupu tvorby a výstupech koncepce
  - o pravděpodobnost: střední
  - o dopad: vysoký
  - o eliminace: doporučení pro podobu systému sociálního a dostupného bydlení, postupu jeho tvorby a návrh struktury koncepce v plánu vzdálené dílčí podpory
- nesouhlas obyvatel s podporou sociálně vyloučených obyvatel
  - o pravděpodobnost: střední
  - o dopad: vysoký
  - o eliminace: plán vzdálené dílčí podpory vede k efektivní podpoře sociálně vyloučených obyvatel usilujících o řešení vlastní sociální situace
- rozpad lokálního partnerství
  - o pravděpodobnost: nízká
  - o dopad: vysoký
  - o eliminace: pokračování v podpoře ASZ, zapojení lokálních partnerů do strategického a procesního řízení města

4. IMPLEMENTAČNÍ ČÁST PLÁNU VZDÁLENÉ DÍLČÍ PODPORY

4.1. Role subjektů zapojených do realizace plánu vzdálené dílčí podpory

Nositel navržených cílů je SM Kladno ve spolupráci s dalšími subjekty (viz níže). Plnění jednotlivých kroků a stanovených cílů zajišťuje SM Kladno a jeho kompetentní odbory (sociální a bytový) ve spolupráci se zapojenými partnery.

Do realizace plánu vzdálené dílčí podpory budou zapojeny:

- SM a MM Kladno jako vedoucí činitel, nositel a realizátor cílů plánu vzdálené dílčí podpory, SM Kladno zajišťuje potřebné finanční prostředky zejména v oblasti udržování podpory zřízených a neziskových organizací při jejich činnosti (vč. podpory při plnění podmínky vícedrožového financování sociálních služeb)
- poskytovatelé sociálních služeb (Člověk v tísni, Azylový dům Kladno, Zařízení sociální intervence Kladno, příp. i další přistoupivší subjekty) jako realizátor dílčích cílů v oblasti zajištění služeb sociální prevence a klíčová součást lokálního partnerství
- další spolupracující subjekty (Městská policie, ÚP ČR) jako součást lokálního partnerství, které se podílejí na realizaci především systémových cílů plánu vzdálené dílčí podpory
- cílová skupina (sociálně vyloučení lidé, lidé ohrožení sociálním vyloučením, ohrožení negativními jevy, občané města), a to především ve fázi zjišťování potřeb, případně konzultací při hledání řešení dílčích problémů zahrnutých v jednotlivých dílčích cílech plánu vzdálené dílčí podpory

Implementaci plánu vzdálené dílčí podpory bude zajišťovat lokální partnerství, které je navrženo zachovat ve stávajícím rozsahu, případně rozšiřovat o další relevantní subjekty zejména v závislosti na potřebách partnerů vyplývajících z realizace systémových cílů plánu vzdálené dílčí podpory.

Lokální partnerství si k realizaci dílčích cílů plánu vzdálené dílčí podpory může zřizovat pracovní skupiny podle potřeb a rozsahu požadovaných výstupů.

Lokální partnerství sleduje realizaci plánu vzdálené dílčí podpory, u systémových cílů zajišťuje přímo jejich naplnění, u věcných cílů pak sleduje jejich naplňování.

4.2. Spolupráce Statutárního města Kladno a Agentury pro sociální začleňování v režimu vzdálené dílčí podpory

V návaznosti na zpracování tohoto Plánu Vzdálené dílčí podpory je možné pokračovat ve spolupráci mezi Statutárním městem Kladno a Agenturou pro sociální začleňování. V současnosti jsou možné 3 podoby:

- 1) **spolupráce nebude pokračovat, SM Kladno na základě vlastního rozhodnutí bude v řešení bytové problematiky postupovat samostatně**
- 2) **SM Kladno a ASZ budou na základě dohody pokračovat ve spolupráci (podmínkou je zaslání dopisu s žádostí o pokračování spolupráce řediteli ASZ), jejíž výstupy budou:**

- tematická analýza – oblast bydlení (rámcový návrh viz kapitola č. 5)
- tematický akční plán – koncepce dostupného a sociálního bydlení SM Kladno (rámeček a kostra navrženy v kapitolách č. 6 a 7)
- podpora (konzultace, poradenství v implementační fázi)

SM Kladno je k dispozici pracovník ASZ pro konzultace či připomínkování návrhů, dílčích či komplexních výstupů zejména v oblasti:

- zapojování partnerů
- nastavení organizačních struktur
- tvorby koncepce
- zajištění implementačních struktur

- 3) **SM Kladno bude na základě žádosti a posouzení Monitorovacím výborem Agentury umožněno v rámci vzdálené dílčí podpory zapojení do výzvy č. 52 OP Zaměstnanost a tím i čerpání finančních prostředků na plnění opatření a aktivit Tematického akčního plánu - koncepce dostupného a sociálního bydlení.**

SM Kladno by byl k dispozici pracovník ASZ pro konzultace či připomínkování návrhů, dílčích či komplexních výstupů v oblasti přípravy projektů, podání žádostí, nastavení a zajištění realizace projektů.

Vzdálenou dílčí podporu lze poskytovat v období let 2019 – 2021.

5. NÁVRHY A DOPORUČENÍ K TVORBĚ KONCEPCE BYDLENÍ SM Kladno

5.1. Vazba koncepce dostupného a sociálního bydlení na směřování strategického rozvoje Statutárního města Kladno

Jak bylo uvedeno výše, rozvoj Statutárního města Kladno je doporučeno v oblasti budování systému dostupného a sociálního bydlení „zasadit“ do širšího rámce komplexní strategie rozvoje města.

Z dlouhodobého hlediska by dílčí koncepce v oblasti budování systému dostupného a sociálního bydlení měla přispívat k naplňování komplexnějších cílů města. Z dostupných analytických podkladů a dosavadní činnosti pracovních skupin v rámci vzdálené dílčí podpory ASZ bylo možné identifikovat klíčové strategické cíle, k jejichž dosažení bude dílčí koncepce přispívat.

Jedná se o:

1) dopravní spojení s hl. m. Praha

Jde o klíčovou příležitost a rozvojový potenciál, který může podpořit všestranný rozvoj města v ekonomice, populačním růstu, sociální skladbě obyvatel, rozvoji služeb a dalších oblastech. Zvyšování sociální koheze včetně snižování počtu sociálně vyloučených obyvatel pomůže městu využít potenciál všeobecného socioekonomického rozvoje velkého, občansky vybaveného města v těsném sousedství hl. m. Prahy.

2) rozvoj ekonomických aktivit přímo ve městě

Ať již za pomoci revitalizace starých průmyslových areálů či jiných lokalit, město má potenciál pro rozvoj nových ekonomických činností v důsledku dobré horizontální a vynikající vertikální geografické polohy, dále koncentraci obyvatel (místní trh) a také relativní dostupnosti pracovní síly.

Snižování rozsahu a také projevů sociálního vyloučení výrazně podpoří možnosti pro další ekonomický rozvoj města, včetně zvýšení přistěhování nových obyvatel ideálně v kombinaci se zvýšením možností pro zaměstnání přímo ve městě, a to nejen pro osoby s nízkou kvalifikací.

3) vytváření příjemného místa pro život

Pro SM Kladno je v této souvislosti důležité postupně omezovat výskyt a rozsah ohnisek výskytu a projevů sociálního vyloučení, přičemž tohoto cíle město dosahuje prostřednictvím průběžné revitalizace městských veřejných prostor (např. ulic, náměstí, parků, škol), aktivní realizací bytové a sociální politiky, preventivních aktivit v oblasti kriminality a protidrogové prevence a dalších oblastí.

Vytvoření a implementace systému dostupného a sociálního bydlení by pro město bylo dalším výrazným impulsem a milníkem při realizaci aktivit směřujících ke zvýšení sociální koheze obyvatel, snížení rozsahu a projevů sociálního vyloučení a také pro vytváření smíru mezi vlastními obyvateli.

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

4) podpora rozvoje a kvalitního života dětí a mládeže

Místo pro kvalitní život dětí a mládeže je často klíčovým faktorem pro rodiny, pokud se rozhodují o místě bydliště. Proto je pro město důležité udržení stávajících obyvatel (rodičů, rodin), ale také je příležitostí být co nejatraktivnější pro příchod rodin, rodičů nových, nejen z Prahy, a to především se středním příp. vyšším sociálním statusem. Stejně tak ale u ohrožených skupin obyvatel je klíčové, aby se nepříznivé sociální podmínky a následné omezené předpoklady pro dospělý život dnešních dětí nepřenášely na další generace.

Bylo prokázáno, že nízké využití vhodných aktivit sociálně vyloučenými dětmi není způsobeno jejich chabou nabídkou či „vysokoprahovostí“ nabídky, ale že ve skutečnosti jde o samotný projev sociálního vyloučení.

Politika dostupného a sociálního bydlení by byla významným prostředkem pro zajištění obou dílčích cílů – tj. podpory setrvání a přílivu středněpříjmových obyvatel a zároveň eliminace sociálního vyloučení stávajících obyvatel.

5.2. Návrhy na zaměření tematické analýzy – oblast bydlení

Vzhledem k tomu, že v rámci dosavadní podpory a zejména při tvorbě vstupní analýzy nemohla být oblast bydlení více zohledněna, je pro další fázi tvorby koncepce dostupného a sociálního bydlení nezbytné zajistit další analytické vstupy.

Zároveň jde o aktivitu, s jejíž realizací může pomoci ASZ, a to prostřednictvím tematické analýzy.

Zadání pro realizaci tematické analýzy v oblasti bydlení by měla na počátku případné další spolupráce definovat příslušná pracovní skupina, resp. na základě výstupu z této pracovní skupiny odpovědný i pověřený představitel města. V dalším textu jsou uvedeny návrhy, které mohou sloužit pracovní skupině (resp. městu) jako podklad pro tvorbu zadání tematické analýzy.

Podklady lze členit dle zaměření na zjišťování:

- prostředků (dostupných a používaných nástrojů, identifikace jejich funkčnosti, kapacit, procesního nastavení, koordinace a vzájemné spolupráce aktérů apod.)
- potřeb (životních situací klientů, míry a možnosti naplnění jejich potřeb, způsobů řešení těchto životních situací, důsledky jejich neřešení apod.)

V průběhu analytických prací je vhodné zejména identifikovat stávající funkční a úspěšné postupy, procesy a služby. Důležité je, aby to, co „funguje“, zůstalo přinejmenším zachováno, ideálně bylo dále rozvíjeno a propojováno s dalšími agendami (procesy a postupy) tak, aby bylo dosahováno synergických efektů, zejména tedy v propojení bytové a sociální politiky.

Navázání na již dosažené a dosahované dobré výsledky je umožní nadále prohlubovat a také reagovat na měnící se sociální i ekonomickou situaci ve městě. Navíc je podstatné, aby se tyto úspěšné a prověřené postupy staly základními pilíři nově tvořeného systému dostupného a sociálního bydlení.

5.2.1. Analýza prostředků

V rámci analýzy prostředků pro realizaci koncepce dostupného a sociálního bydlení je navrženo se zaměřit na následující oblasti

1) bytová politika

- zmapování bytového fondu města
  - o počet bytů, jejich struktura, kategorie podle určení využití, územní rozložení, případně kvalita, vybavení či další využívaná kritéria, počty přidělených bytů v jednotlivých letech ve výše uvedeném členění apod.
  - o nájemní podmínky v městských bytech dle jednotlivých kategorií bytů, výše nájmu, platby za služby, kauce, práva a povinnosti nájemníka apod.
  - o pravidla a podmínky pro podávání žádostí o přidělení městského bytu, kritéria pro rozhodování o přidělení městského bytu
  - o údržba bytového fondu města (náklady, rozsah investičních akcí, domy s vyššími nároky na údržbu apod.)

- obnova a reprodukce bytového fondu města (nově získané, vystavěné městské byty, odprodej městských bytů stávajícím nájemníkům)
- zmapování bytového fondu a ubytovacích kapacit soukromých vlastníků (jde o byty, příp. další jednotky, pokoje na ubytovně apod., které slouží pro bydlení sociálně vyloučených obyvatel):
  - lokalizace objektů, domů, ubytoven, vlastnických vztahů, fyzického stavu objektů a jednotek uvnitř těchto objektů
  - zmapování jejich počtu, počtu jednotek a počtu osob žijících v těchto jednotkách, zmapování struktury uživatelů těchto jednotek
  - zmapování podmínek bydlení (nákladů na bydlení, rozsah a obsah smluvních ujednání mezi nájemcem a pronajímatelem, délka smluvního vztahu aj.)
- zmapování procesů a postupů realizovaných zejména v rámci samosprávy a bytového oddělení MM Kladno se zaměřením na:
  - postupy, pravidla a provedené revize pravidel přidělování městských bytů
  - procesy správy a údržby bytového fondu města
  - obnovy a reprodukce bytového fondu města
  - řešení problémů se vznikajícími či prohlubujícími se dluhy na nájemném
  - spolupráce aktérů v oblasti bydlení a sociálních služeb (resp. sociální práce)

2) sociální služby

- zmapování dostupných sociálních služeb poskytujících krátkodobé (vč. krizového) pobytové služby pro sociálně vyloučené osoby (příp. osoby v krizi)
- zmapování dostupných sociálních služeb poskytujících aktivizační činnosti v rámci služeb sociální prevence (příp. odborné sociální poradenství) pro osoby sociálně vyloučené, u těchto služeb pak sledování zejména:
  - a. přehled a základní charakteristiky těchto služeb, zejména kapacita služby
  - b. rozsah využití služby (převís poptávky, sezónní výkyvy)
  - c. cílová skupina (pozitivní i negativní vymezení cílové skupiny, struktura uživatelů)
  - d. pravidla vstupu do služby, počty a důvody odmítnutých zájemců o službu
  - e. počty klientů s individuálním plánem (IP), rozsah naplnění IP, příčiny nenaplnění IP

3) sociální práce v rámci sociálního odboru MM Kladno (mimo agendu koordinace a zajištění sociálních služeb)

- zmapování rozsahu a předmětu sociální práce sociálního odboru s jejich klienty zejména v rámci agend sociálního kurátora pro děti a mladistvé, sociálního kurátora pro dospělé, sociálně právní ochrany dětí, příp. dalších sociálních pracovníků
  - a. kapacity pracovníků pro sociální práci a práci v terénu
  - b. rozsah a struktura klientely pracovníků (zejm. počet klientů, jejich struktura, rozsah intervencí, spolupráce s klienty, převís poptávky, příp. omezení rozsahu podpory z kapacitních či jiných důvodů)

- c. předmět podpory, intervencí sociálních pracovníků (zejm. problémy klientů, možnosti a způsoby jejich řešení, bariéry řešení problémů klientů, možnosti zprostředkování a nalezení vhodné služby)
- d. spolupráce a součinnost sociálních pracovníků MM Kladno se sociálními službami působícími na území města (nejen „přeposílání“ klientů, společné porady, „case konference“, společná realizace aktivit pro klienty apod.)

5.2.2. Analýza potřeb

Jde o zmapování potřeb ohrožených či sociálně vyloučených obyvatel, a to při úsilí o získání přiměřeného, stabilního bydlení se zohledněním řešení jejich sociální situace v celém komplexu (tj. společně s řešením dluhových problémů, zaměstnání, rodinných a osobních problémů, případně dalších příčin nepříznivé sociální situace dané osoby či její rodiny).

Potřeby je vhodné zjišťovat individuálními, příp. skupinovými rozhovory:

- 1) přímo mezi zástupci cílových skupin (tj. sociálně vyloučených, příp. ohrožených, obyvatel města z různých cílových skupin)
- 2) s pracovníky v pomáhajících profesích (zejména sociálními pracovníky v sociálních službách a sociálními pracovníky zaměstnanými na sociálním odboru MM Kladno)

5.2.3. Výstup

Výstupy tematické analýzy lze doplnit nad rámec samotné analýzy prostředků a potřeb v oblasti bydlení dle jednotlivých navržených (příp. dle potřeb města upravených) tematických bloků o:

- 1) shrnující popis (např. schéma) stávající bytové politiky města, a to včetně činnosti zainteresovaných sociálních služeb a činností realizovaných v rámci samosprávných i přenesených agend sociálního odboru MM Kladno
- 2) zdůraznění opěrných bodů (pilířů) budoucího systému dostupného a sociálního bydlení (tj. stávajících funkčních agend)
  - a. již existujících
  - b. průběžně vznikajících
    - i. revize pravidel přidělování bytů vč. kritérií pro přijetí žádostí a základních parametrů nájemní smlouvy k sociálním bytům ve vlastnictví SM Kladno
    - ii. zrychlení reportingu dluhů na nájemném s cílem umožnit včasné řešení situace nájemníka
- 3) identifikace klíčových, přitom chybějících či nedostatečně pokrytých článků ve stávající bytové a sociální politice města

5.3. Účel vzniku koncepce a VIZE rozvoje v oblasti bydlení

5.3.1. Účel koncepce dostupného a sociálního bydlení

Smyslem koncepce není vytvořit nový, paralelní systém vedle politiky bydlení, sociálních služeb a další agendy sociálního odboru MM Kladno, ale naopak všechny tyto agendy propojit, stanovit vhodné role všech aktérů a koordinovanou činností posílit výsledky činnosti všech zainteresovaných subjektů. Ideálně tedy systém dostupného a sociálního bydlení tvoří v příslušné podobě, rozsahu a zaměření součást běžné, denní, rutinní činnosti dotčených představitelů města, pracovníků kompetentních odborů magistrátu a zapojených partnerů (především v sociálních službách).

Aktéři v rámci pracovní skupiny akcentovali témata systémového propojení jednotlivých procesů, agend, činností jednotlivých aktérů – partnerů. Vznikající koncepce by proto měla přispět k vzájemné provázanosti a koordinaci činností jednotlivých aktérů v rámci politiky bydlení, což by mělo vést k synergickému efektu – vyšší účinnosti jednotlivých agend přispívajících k dosahování společných cílů města, jeho jednotlivých odborů a jednotlivých partnerů města zejména v oblasti sociálních služeb.

Specifičnost či jedinečnost města Kladno jsou hojně využívanými pojmy. Kladno však opravdu vykazuje unikátní charakteristiky, zejména pokud se jedná o exponovanou geografickou polohu a zároveň ekonomickou a sociální strukturu vyplývající z průmyslové historie města. Koncentrace sociálních a strukturálních problémů a zároveň velkých ekonomických příležitostí představuje základní rámec pro rozvojové aktivity Statutárního města Kladno.

Níže popsaná VIZE včetně ideje budoucího systému dostupného a sociálního bydlení, návrh priorit a opatření k jeho dosažení, stejně jako návrhy a tipy pro další činnost a spolupráci Statutárního města Kladno a ASZ představují vstupní dokumenty, jejichž podoba zejména na základě analytických zjištění a výsledků navazující spolupráce v dalším období je určena k další úpravě či adaptaci.

5.3.2. VIZE rozvoje - popis a parametry budoucího systému dostupného a sociálního bydlení

Postupný rozvoj a koordinovaná implementace politiky dostupného a sociálního bydlení umožní zvýšit sociální soudržnost obyvatel Kladna a využít rozvojové příležitosti velkého města v těsném zázemí hl. m. Prahy. Systém dostupného a sociálního bydlení a související sociální podpora umožní ohroženým obyvatelům vymanit se ze spirály sociálního vyloučení.

V rámci VIZE rozvoje je zároveň stručně představen výsledný či cílový stav v oblasti dostupného a sociálního bydlení, k jehož vytvoření by mohlo Statutární město Kladno po zpracování Tematického akčního plánu v oblasti dostupného a sociálního bydlení směřovat, přičemž k jeho dosažení bude vycházet ze stávajících „opěrných“ bodů, eliminovat „bílá místa“ v systému a zajišťovat dosahování synergie mezi zainteresovanými osobami i subjekty. Při strategickém plánování v oblasti bydlení je také třeba brát v potaz celorepublikově závazné dokumenty. V oblasti hledání lokálních systémových řešení jde především o tyto dokumenty:

- Ministerstvo práce a sociálních věcí: Koncepce sociálního bydlení ČR 2015-2020
- Ministerstvo pro místní rozvoj: Koncepce bydlení České republiky do roku 2020 (revidovaná verze)

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

- Ministerstvo práce a sociálních věcí: Strategie sociálního začleňování 2014-2020

Při úvahách nad nastavováním systému lze v České republice hledat příklady dobré praxe. Vždy je nutno brát v potaz lokální potřeby, okolnosti a možnosti. Jelikož je téma sociálního bydlení velmi potřebným a zásadně přispívá k řešení sociálního vyloučení, existuje řada zpráv, které evaluují systémy bydlení a jejich nastavení. Cílem tohoto plánu není nastavit „ideální podobu“ systému bydlení ve městě Kladně, nýbrž předat nositelům tématu doporučení, která mohou při rozhodování brát v úvahu.

5.3.3. Stručný nástin charakteristik systému dostupného a sociálního bydlení

Bydlením se vždy rozumí stabilní bydlení ve standardních bytech, které plní principy solidarity, rovnosti, subsidiarity, dostupnosti a dobrovolnosti. Důraz je kladen na prevenci ohrožených domácností, efektivitu (finanční výhodnost ve smyslu nejlevnější formy sociálního začlenění v oblasti bydlení) a individuálně zaměřenou sociální práci.

Systém bydlení ve městě by tak měl směřovat k naplnění základních charakteristik:

- Minimalizace dlouhodobého bydlení v substandardních formách, bydlením je vždy rozuměno bydlení ve standardních nesegregovaných bytech.
- Zavedení systému prevence ztráty bydlení, podpora získání standardního bydlení a udržení získaného nového bydlení (podpora sociální a komunitní práce).
- Snižování konfliktů v bydlení, řešení problematických situací a podpora spokojeného sousedství osob ohrožených sociálním vyloučením a běžné populace, rozvoj komunitní práce, domovnictví atd.
- Prevence energetické chudoby, ochrana zranitelných cílových skupin.
- Adaptace bytového fondu na zásadní společenské výzvy (demografické stárnutí, energetická chudoba, klimatická změna) a s ohledem na rozmanitost místních podmínek bydlení.

Celý systém směřuje k začlenění co nejvyššího počtu domácností ze substandardních forem bydlení do standardních bytů, které se nacházejí nejen v městském bytovém fondu, ale také na volném trhu s bydlením. Součástí koncepčních materiálů je zapojení sociálních realitních makléřů a nastavení garance pro soukromé vlastníky, případně družstva.

Z hlediska bytového fondu města lze konstatovat, že:

- 1) Dobrá znalost a vhodné párování žadatelů a bytů s individuálně nastavenou podporou sociální práce vede ke snižování rizik v bydlení.
- 2) Při výběru nájemníků se sociální zátěží je žádoucí přidělovat byty dle zranitelnosti domácnosti, na základě transparentního bodového hodnocení.
- 3) Jeden byt může měnit status (např. z bytu se zvýhodněným sociálním nájemným se může stát běžný městský nájemný byt).
- 4) Ne všechny typy bydlení musí být nutně zajištěny pouze bytovým fondem města, je důležité podpořit také sociální služby, které mohou pro některé klienty představovat v určité fázi vhodnější přístup a metody práce, je však nutné umět takové klienty rozpoznat a mít možnost klienta vhodně nasměřovat.

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

V rámci nastavování sociální práce spojené s oblastí bydlení není nezbytné, aby ji vykonávali pouze pracovníci města, mohou být k tomuto účelu pověřeni pracovníci podporovaných sociálních služeb na území města. Důležité je nastavení jejich součinnosti, spolupráce a komunikace. Sociální pracovníci pracují s domácnostmi, jež žádá o sociální bydlení od počátku v rámci depistáže, přes sociální šetření až po stabilizaci v bydlení. Práce v sociálním bydlení je metodologicky ukotvena a čerpá ze zkušeností měst, která mají systém sociálního bydlení již propracovaný (např. Brno, Ostrava, Liberec). Jsou velmi jasně nastaveny závazné kroky pro všechny aktéry (sociální odbor, poskytovatelé sociálních služeb), se kterými účastníci souhlasí a dodržují je. V rámci oblasti bydlení jsou plánovány koordinační schůzky, zaměřené na vyladování potřeb aktérů a sdílení všech aktualit z terénu.

Z hlediska procesů vstupu klienta do systému je zjevné, že u sociálních služeb a městských nájemních bytů jsou postupy nastaveny (buď dle zákona o sociálních službách, nebo ve stávajících pravidlech bytového oddělení města). Pro klienty v bytové nouzi je prvořadé získat informace o možnostech bydlení v dané lokalitě. Při řešení absence informací je doporučeno zřizovat kontaktní pracoviště. Tamější pracovníci tak dokáží okamžitě reagovat na potřebu klienta a navrhnou mu adekvátní, dostupné řešení, v nejlepším případě s ním i zpracují potřebnou dokumentaci k žádosti o byt nebo ho napojí na vhodnou sociální službu. Poskytují také dávkové poradenství, možnost půjčky na kauci či právní podporu a zejména možnost zprostředkování dluhového poradenství.

Optikou prevence ztráty bydlení je prvořadé včas odhalit vznik dluhu (nejlépe v 1. měsíci) a okamžitě reagovat ve spolupráci se sítí sociálních služeb, domácnost propojit na kvalifikované dluhové poradenství. V případě vstupu do systému sociálního bydlení je žádoucí navštívit či navštěvovat pravidelně domácnost v prvních třech měsících a následnou podporu stanovovat dle potřeby. Navázání důvěrného vztahu se sociálním pracovníkem domácnost může ochránit před vznikem další sociálně nepříznivé situace a může velice efektivně pomoci při řešení potíží v bydlení. Sociální práce v sociálním bydlení je striktně oddělena od řešení platební neschopnosti a vymáhání, propojuje se pouze v případě potřeby podpory a zachycení domácnosti před ztrátou bydlení.

Koncepce bytové politiky ukotvují také dlouhodobé vize rozvoje bytového fondu města, a to nejen s přihlédnutím na cílovou skupinu sociálního bydlení, ale také dalších skupin domácností, které mají ztížený přístup na trh s bydlením (příkladem jsou startovací byty pro rodiny, služební byty pro zdravotnický a školský personál, bydlení pro seniory atd.). Výběr z nájemného v městských bytech je tak účelově vázán na jeho reinvestice a modernizace. Nastavení ekonomického nájemného v celém městě dle aktuálních hodnotových map tak pomáhá k zajištění standardů všech bytových domů. Hladina nájemného nesmí ohrozit zranitelné cílové skupiny v bytovém fondu města. V reakci na případné zvyšování nájemného je třeba co nejdříve posílit kapacity terénní sociální práce k mapování těchto domácností.

V kontextu investic do bytového fondu se klade průběžně důraz na vhodné dispozice bytů (např. byty pro větší rodiny). Město má stanoven cílový stav počtu všech statusů bytů a umí v návaznosti na tyto počty dlouhodobě zvažovat plánování městského rozpočtu, jehož účast bude nutná i v případě využití

státních dotačních titulů (v současné době aktuální národní dotační program Výstavba pro obce³). Bytová správa má zmonitorované neobydlené domy a možnosti jejich výkupu pro kapacity bydlení obyvatel města Kladna.

Z hlediska efektivnosti bytového systému se dbá také na jeho evaluaci, tak aby existovala dostatečně vypovídající data pro motivaci všech aktérů oblast bydlení řešit. Všichni zapojení aktéři (především odbory města, NNO, OSPOD a ÚP) používají stejnou matici indikátorů výsledků: zejména úbytek/přírůstek počtu domácností bez přístřeší, počet nově zabydlených domácností, průměrné zadlužení zabydlených domácností (dluhy souvisejících s nájmem), míra udržení v bydlení min. 12 měsíců při plnění všech podmínek, počet stížností aj. Tyto indikátory se průběžně (min. 2x ročně) vyhodnocují a prezentují na společných schůzkách s cílem zlepšovat procesy (např. snižování prahů, práce s citlivými lokalitami).

---

³ Státní fond rozvoje bydlení: Program Výstavba pro obce - <http://www.sfrb.cz/programy-a-podpory/vystavba-pro-obce/>

5.4. Kostra koncepce dostupného a sociálního bydlení Statutárního města Kladno

5.4.1. Priority

Na základě analytických vstupů a činnosti pracovních skupin je možné navrhnout prioritní oblasti pro koncepci dostupného a sociálního bydlení. Ke každé z těchto priorit je navržena definice strategického cíle, dále došlo k rámcovému návrhu opatření, případně aktivit, jejichž další zpracování může proběhnout v rámci pokračující vzdálené dílčí podpory prostřednictvím ASZ.

Priority koncepce dostupného a sociálního bydlení

číslo	název priority
1	nastavení, řízení a správa systému dostupného a sociálního bydlení
2	zajištění obnovy a reprodukce kapacit bytového fondu města
3	zajištění kapacit v rámci podporovaných forem bydlení
4	podpora sociálních služeb a sociální práce pro předcházení a řešení nepříznivých sociálních situací
5	zajištění kapacit potřebných pobytových sociálních služeb
6	koordinované řešení dluhové problematiky

Priority jsou nastaveny z logického hlediska postupně směrem od nastavení systému dostupného a sociálního bydlení, jeho jednotlivých složek (bytová politika, sociální podpora) a řízení a správy systému v průběhu jeho fungování, přes zajištění a postupné obnovy bytového fondu města, příp. dalších subjektů, a zajištění bydlení i v jeho nižších formách včetně sociálních služeb (noclehárny, azylové domy). V neposlední řadě je také nezbytné zajistit kapacity pro výkon sociální práce s osobami zařazenými do systému prostřednictvím sociálních pracovníků města a/nebo spolupracujících organizací.

5.4.1.1. Nastavení, řízení a správa systému dostupného a sociálního bydlení

Jde o nastavení a zavedení celého systému, vytvoření řídicích mechanismů a procesů, nastavení rolí jednotlivých součástí systému. Po jeho zpracování, projednání a schválení by mělo dojít k ustavení všech potřebných struktur, procesů, pravidel a podmínek ve všech řešených oblastech. Mělo by dojít k zahájení řízení implementace celého systému a postupného naplňování stanovené VIZE rozvoje.

Řídící struktura vychází z v rámci vzdálené dílčí podpory vytvořeného lokálního partnerství, přičemž je v ní zakotvena úloha, role, každého zapojeného subjektu, především jde o politickou reprezentaci SM Kladno, příslušné odbory MM Kladno (bytový, sociální), poskytovatele sociálních a dalších návazných služeb, případně dalších do systému zapojených subjektů.

Strategické cíle priority:

- 1) zajištění možností pro řešení nepříznivých sociálních situací osob v systému dostupného a sociálního bydlení;
- 2) stabilizace sociální situace ve městě;
- 3) snížení napětí mezi obyvateli města.

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Návrh možných opatření v rámci prioritní oblasti

číslo	Opatření
1.1	vytvoření řídicí struktury systému, definování rolí, nastavení a implementace postupů řízení, vzájemné komunikace a koordinace, finanční řízení systému
1.2	vytvoření podmínek pro vstup klienta do systému
1.3	nastavení a následný monitoring a evaluace funkčnosti nastaveného systému
1.4	nastavení standardů sociální práce s osobami a domácnostmi zařazenými do systému a jejich vyhodnocení

5.4.1.2. Zajištění obnovy a reprodukce kapacit bytového fondu města

Jde o zajištění potřebných kapacit pro implementaci systému. Město bude nadále pokračovat ve správě, obnově a reprodukci bytového fondu.

Část bytového fondu bude také vyčleněna pro sociální bydlení. Předpokladem je, že v čase bude docházet také k reprodukci bytového fondu. Jednou z cest je pořizování bytů nových, modernizace neobyvatelných (např. v rámci využití dotačních programů, příp. vyjednávání s developery).

Strategické cíle priority:

- 1) zvýšení počtu osob žijících ve standardním bydlení;
- 2) zajištění adekvátních kapacit bytů dle potřeb cílové skupiny pro standardní nesegregované bydlení;
- 3) zajištění efektivní správy bytového fondu města.

číslo	Opatření
2.1	průběžné zjišťování potřebnosti obnovy a reprodukce bytového fondu na základě prognózy
2.2	budování nových městských bytů ve velikostních kategoriích odpovídajících potřebám občanů
2.3	správa a údržba bytového fondu města

5.4.1.3. Podpora sociálních služeb a sociální práce pro předcházení a řešení nepříznivých sociálních situací

Jde o:

- 1) zajištění podpory prostřednictvím sociální práce pracovníků města a/nebo dalších zapojených subjektů pro osoby zapojené do systému dostupného a sociálního bydlení (NNO, ...)
- 2) zajištění dostupnosti potřebných sociálních služeb nezbytných pro řešení dílčích či komplexních sociálních problémů těchto osob

Strategické cíle priority:

- 1) snížení výskytu (i opakování a prohlubování) nepříznivých sociálních situací obyvatel města;
- 2) zvýšení počtu sociálních pracovníků v terénu;
- 3) zvýšení počtu „naplněných“ IP klientů.

číslo	Opatření
4.1	průběžné zjišťování potřebnosti a predikce zajištění kapacit sociálních služeb a sociální práce nezbytných pro funkčnost systému
4.2	nastavení a aktualizace standardů a procesů sociální práce, individuálního plánování (case management) s klienty v sociálním bydlení
4.3	zajištění potřebných kapacit sociálních pracovníků města a/nebo sociálních služeb pro poskytování průběžné (intenzivní) podpory v průběhu zapojení klienta do systému (např. terénní programy, SAS pro rodiny s dětmi)
4.4	zajištění potřebných kapacit sociálních služeb nezbytných pro zajištění specializovaného řešení problémů osob zapojených do systému (např. občanská poradna, intervenční centrum)

5.4.1.4. Zajištění kapacit potřebných krátkodobých pobytových sociálních služeb

Jde o řešení akutních životních potřeb ohrožených osob prostřednictvím ubytování, příp. i další podpory, v rámci sociálních služeb poskytujících možnost krátkodobého ubytování klientů, zejména pak noclehárny, služby krizové pomoci a azylové domy. Dále pak jde o existenci „krizových“ lůžek pro klienty v tíživé životní situaci (v rámci či mimo sociální služby).

Strategické cíle priority:

- 1) snížení počtu osob bez přístřeší;
- 2) snížení dopadů náhlých, krizových životních situací občanů města.

číslo	Opatření
5.1	průběžné zjišťování potřebnosti a predikce zajištění kapacit krátkodobých pobytových sociálních služeb, příp. „krizových“ lůžek
5.2	nastavení a aktualizace standardů a procesů sociální práce, individuálního plánování (case management) při zajišťování vstupu osoby do systému dostupného a sociálního bydlení
5.3	zajištění potřebných kapacit (lůžek) v rámci sociálních služeb

5.4.1.5. Koordinované řešení dluhové problematiky

Jde o řešení a zejména předcházení vzniku dluhů osob zařazených do systému, tj. usilujících o získání standardního bydlení, resp. nájemníků městských bytů. Obecně však jde o podporu řešení dluhové problematiky osob ohrožených ztrátou bydlení.

Strategické cíle priority:

- 1) snížení počtu předlužených osob a snížení počtu exekucí;
- 2) snížení počtu osob žijících mimo standardní formy bydlení;
- 3) snížení počtu osob neplnících podmínky nájemní smlouvy.

číslo	Opatření
6.1	zvyšování kapacit dluhového poradenství v rámci sociálních služeb
6.2	zajištění poskytování základního dluhového poradenství v rámci sociální podpory osob zařazených do systému
6.3	nastavení systému včasného reportingu nezaplacených (vč. opožděných, opomenutých) splátek

5.5. Návrhy pro tvorbu koncepce v režimu vzdálené dílčí podpory

Tvorba koncepce dostupného a sociálního bydlení, jejímiž výstupy budou tematická analýza a tematický akční plán, bude zároveň předmětem implementace tohoto plánu vzdálené dílčí podpory, přičemž po ukončení vzdálené dílčí podpory bude SM Kladno pokračovat v implementaci v rámci vzájemné spolupráce vzniklé koncepce.

5.5.1. Východiska pro tvorbu koncepce v režimu vzdálené dílčí podpory

Nutné je vycházet ze skutečnosti, že přijetí, nastavení a implementace systému dostupného a sociálního bydlení je ve výlučné kompetenci SM Kladno, resp. jeho samosprávných orgánů, které získaly důvěru občanů města ve svobodných volbách.

Výše uvedené (a to i) koncepční návrhy vycházejí pouze z vyhodnocení dosavadních získaných analytických podkladů a činnosti pracovních skupin v rámci dosavadní spolupráce mezi SM Kladno a ASZ.

Jsou zpracovány nikoliv jako „pokyn“ či „závazný model“ pro činnost městských orgánů a místního partnerství vytvořeného v rámci předchozí spolupráce či v rámci následné činnosti spojené s nastavením, realizací a řízením systému dostupného a sociálního bydlení, ale jako vodítko, pomocník pro další koncepční práce města a jeho partnerů.

Navržený systém dostupného a sociálního bydlení lze chápat jako základní (nikoliv neměnný) rámec, jehož finální podobu by bylo vhodné sdílet také napříč vytvořeným partnerstvím a jehož naplnění závisí na součinnosti všech článků v systému.

Navržené priority a opatření nejsou rozhodně konečné, definitivní ani nezbytné k realizaci v celkovém souhrnu. SM Kladno (a jeho partneři) jsou jediní povolání a kompetentní k tomu, aby rozhodli, jaká opatření a aktivity se budou realizovat, v jakém rozsahu, s jakými náklady.

Do koncepce bylo zahrnuto také mnoho opatření (agend), jejichž realizace SM Kladno v současné době zajišťuje, má je propracované, či je v současné době již připravuje (revize pravidel přidělování bytů, zrychlování reportingu dluhů). Předpokladem je, že tyto funkční a prověřené modely budou tvořit kostru (oporu) vznikajícího systému, který je vhodně propojí a doplní scházející články v jeho komplexnosti a účinnosti.

5.5.2. Časový rámec koncepce dostupného a sociálního bydlení

VIZE rozvoje je nastavena jako dlouhodobá, navrženo je období do roku 2030.

Samotná koncepce je navržena jako střednědobý strategický dokument se standardně 5letou platností, tedy období let 2020 – 2024.

V rámci budoucí koncepce popsané a termínované aktivity vytvoří uvnitř strategie tzv. akční plán.

5.5.3. Tipy pro stanovení rolí aktérů v průběhu vzniku a následné realizace koncepce

I institucionální nastavení zajištění vzniku a realizace koncepce je ve výlučné kompetenci SM Kladno, resp. jeho samosprávných orgánů. Níže jsou uvedeny spíše tipy pro nastavení organizačního zabezpečení souvisejících činností a rolí jednotlivých aktérů, subjektů zapojených do tvorby a

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

implementace koncepce. Nicméně toto nastavení může být provedeno v mnoha variantách, závisí na potřebách města, charakteru úkolů a činností, přičemž klíčovým parametrem je funkčnost a efektivita.

I zapojení partnerů je především účelovým krokem, protože partneři (zejména poskytovatelé sociálních služeb) zajišťují naplňování opatření či aktivit, případně na jejich naplňování participují.

Zvláště metoda komunitního plánování akcentuje zapojení uživatelů a veřejnosti. V této souvislosti se často váhá s nutností a způsobem případného zapojení uživatelů. I ze strany uživatelů není příliš přitažlivé, pokud se mají účastnit organizačních, procesně laděných jednání. Nicméně jejich zapojení je vhodné efektivně směřovat především do realizačních fází jednotlivých aktivit. Při zjišťování potřeb ohrožených osob (které by mělo být průběžné) je možné zároveň zjišťovat zpětnou vazbu vztaženou k realizovaným činnostem či možnostem a podmínkám zvolených řešení.

Zpravidla je vhodné zřídit orgán, který zaštití vznik a implementaci koncepce a zároveň bude za tuto činnost odpovědný kompetentnímu samosprávnému orgánu, zřejmě Radě města. Efektivní je, pokud jde o již existující orgán, např. agendově blízkou komisi Rady, kterému bude přidělena (rozšířena) působnost i v oblasti řešené koncepcí zahrnutím dalších subjektů, zde tedy zejména zahrnutím a propojením představitelů agendy bytové a sociální.

Do tohoto řídicího orgánu je vhodné zapojit zejména klíčové partnery – především poskytovatele sociálních či dalších návazných služeb, další případné pronajímatele bytů či ubytování. Dále je vhodné nastavit (či adaptovat) pravidla fungování tohoto orgánu (způsoby a frekvence jednání, způsoby rozhodování, předkládání výstupů Radě města apod.) tak, aby zapojené subjekty znaly „pravidla hry“.

5.5.4 Doporučený postup tvorby koncepce

5.5.4.1 Fáze realizovatelné v rámci vzdálené dílčí podpory

5.5.4.1.1 Iniciační fáze tvorby koncepce

V této fázi je městem přijato rozhodnutí o vytvoření koncepce a také o pokračování spolupráce SM Kladno a ASZ:

- 1) organizační a kompetenční zajištění procesu tvorby, implementace a vyhodnocení koncepce
- 2) realistický harmonogram
- 3) vytvořeno funkční partnerství (oslovení a zapojení partnerů)

5.5.4.1.2 Analytická fáze tvorby koncepce

V kapitole č. 5 je specifikován rozsah tematické dílčí analýzy v oblasti bydlení.

5.5.4.1.3 Fáze plánování koncepce

V této fázi je možné využít výše připravenou VIZI rozvoje a „kostru“ budoucí koncepce. Pokud se město s partnery shodne na definici prioritních oblastí, může přistoupit k navrhování, posuzování a stanovování opatření a aktivit koncepce.

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

V praxi by tedy mohlo dojít k vytvoření tematického akčního plánu – koncepce dostupného a sociálního bydlení SM Kladno, přičemž v rámci plánu by došlo k (alespoň základnímu) nastavení všech potřebných procesů, pravidel, podmínek a také opatření a aktivit směřujících k zajištění nezbytných prostředků pro realizaci koncepce (a tím vzniku systému dostupného a sociálního bydlení), tedy zejména bytového fondu, potřebných sociálních služeb a kapacit sociální práce města.

Jak bylo řečeno, každé opatření je naplňováno jednou či více aktivitami, výstupem plánovací fáze by tedy mělo být:

- 1) název opatření (může, ale vůbec se nemusí shodovat s těmi, která byla navržena)
- 2) popis opatření (slovní popis)
- 3) přehled aktivit, a u každé aktivity:
  - a. slovní popis aktivity (projektu)
  - b. popis výstupu (co vznikne, bude podpořeno)
  - c. parametr výstupu (jak poznáme, že byl výstup dosažen)
  - d. finanční náklady (příp. odhad, rozpad zdrojů, zejm. plánovaných dotací)
  - e. odpovědný subjekt za realizaci
  - f. spolupracující subjekty
  - g. harmonogram realizace, příp. termín naplnění

5.5.4.1.4 Fáze schvalování koncepce

V této fázi dojde k projednání dokumentu Radou, příp. Zastupitelstvem města. Před projednáním je možné provést např. veřejné projednání dokumentu či připomínkování. Poté je však nutné připomínky a podněty veřejnosti vypořádat a zpracovat.

5.5.4.2 Fáze realizovatelné po ukončení vzdálené dílčí podpory

5.5.4.2.1. Implementační fáze koncepce

V rámci implementační fáze řídicí orgán koncepce především sleduje naplňování přijaté koncepce. V případě, že dochází ke komplikacím či změnám podmínek, navrhuje Radě (Zastupitelstvu) aktualizaci dokumentu či provádí méně závažné úpravy realizace jednotlivých aktivit, které pak samosprávným orgánům předkládá v celku.

V případě změny podmínek realizace pak předkládají návrhy na úpravu harmonogramu realizace, rozpočtu případně dalších parametrů.

Nutno připomenout, že pravidelná aktualizace koncepce (protože se mění podmínky, situace ve městě, legislativa aj.) není známkou nekvality koncepce, ale známkou řádné a poctivé implementace koncepce.

5.5.4.2.2. Hodnocení implementace koncepce

Hodnocení je možné pojmout dle potřeb města, lze však doporučit, aby hodnocení bylo zaměřeno na:

- 1) monitoring výstupů (tj. sledování naplňování opatření a aktivit koncepce, jde tedy o de facto tvrdá data, např. kolik účastníků měly naplánované kurzy, kolik hodin poradenství měsíčně se podařilo zajistit)
- 2) sledování dopadů (tj. zjišťování, zda naplňovaná opatření a aktivity vedou opravdu k patřičné změně v životě obyvatel zapojených do systému, zda pro ně nejsou podmínky zapojení příliš náročné či naopak pro některé osoby dochází k naplňování jiných cílů a ne k řešení nepříznivé sociální situace)

Oba způsoby hodnocení je vhodné realizovat průběžně, zatímco monitoring výstupů je předmětem jednání řídicího orgánu, u sledování dopadů jde o ryze „měkké“ informace, které lze získávat např. prostřednictvím „informátorů“ (např. toho, co zjistí sociální pracovníce u svých klientů). Další, např. sociologické, metody evaluace (sledování dopadů) je sice možné využívat, nicméně jsou poměrně nákladné a je otázkou, zda mohou přinést o tolik zásadnější či lepší informace, než zprávy a zjištění učiněná přímo v terénu od pracovníků tvořících součást celého systému a osob zapojených do systému dostupného a sociálního bydlení.

SEZNAM ZDROJŮ

Interní materiály ASZ

SLDB 2011, ČSÚ

Materiály města, stránky města, stránky NNO, stránky MP a PČR, stránky MPSV

Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ v roce 2017 a strategie pro rok 2018

TEMELOVÁ, J. a kol. 2007 [Socioekonomická analýza katastrálního území Kladno - Kročehlavy](#). Středočeský kraj, projekt Partnerství 3.3. SROP.

TEMELOVÁ, J. a kol 2013 Bezpečnost a možnosti jejího zlepšování v Hodoníně

JÍCHOVÁ, J., KOPECKÁ, Z. 2015 [Pocit bezpečí ve městě: případová studie města Hodonín](#). Geografické rozhledy, 24(5): 28–29.

SAK, P., SAKOVÁ K. 2004 Mládež na křižovatce. Praha: Svoboda servis: 59-60

NEKORJAK, M., SOURALOVÁ, A., VOMASTKOVÁ, K., Uváznutí v marginalitě: vzdělávací trh „romské školy“ a reprodukce sociálně prostorových nerovností, in *Sociologický časopis*, 47 (4): 657–680

www.mapaexekuci.cz

www.mapakriminality.cz

Mapa sociálně vyloučených lokalit (GAC, s.r.o.)⁴

<https://www.esfcr.cz/mapa-svl-2015/www/index.html>

---

⁴ tzv. Gabalova mapa

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

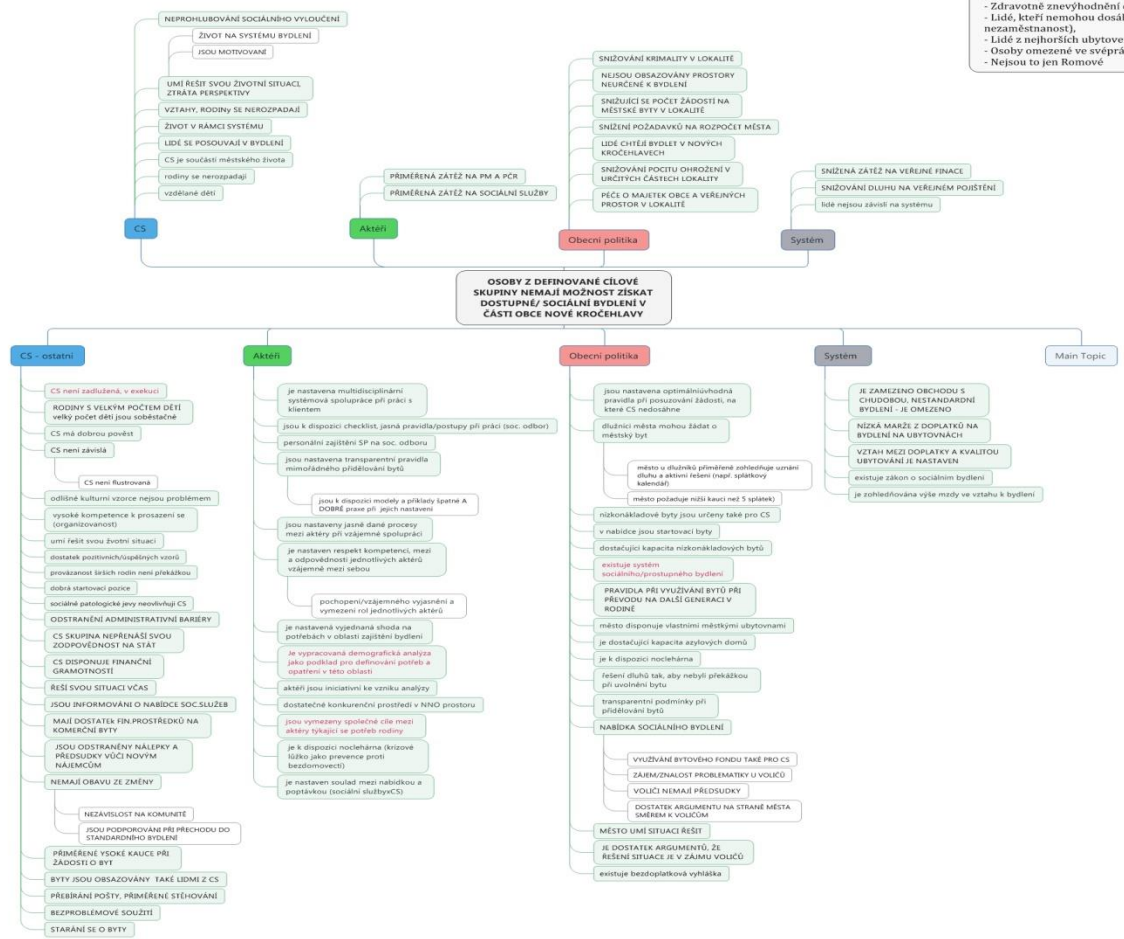

EFEKTY

VIZE

CS - Rodiny s dětmi 4+ (ničí vybavení, neumí používat šetrné domácí spotřebiče, minimální kompetence k bydlení)
- Matky s dětmi závislé na dávkách,
- Matky/otcové samoživitelé s kompetencí péče o děti,
- Nizkopříjmové rodiny,
- Profese v zájmu města (policiisté, učitelé, zdrav.personál),
- Osoby, které nepatří do obecních bytů,
- Seniorické rodiny,
- Osamocení senioři,
- Muži od rodin žijící odděleně v azylových domech,
- Osoby v ÚV/ÚP
- Osoby dle typologie ETHOS – definová dle potřeb Kladna,
- Rodiny vynakládající více než 40% příjmů na bydlení (omezené 2,6 násobkem),
- Zdravotně znevýhodnění občané (duševní, zdravotní),
- Lidé, kteří nemohou dosáhnout na obecní byt (zadluženost, nezaměstnanost),
- Lidé z nejnižších ubytoven (Plynárna, Americká – Kladno),
- Osoby omezené ve svéprávnosti,
- Nejsou to jen Romové

CÍLE -LK FORMULACE, červeně prioritní cíle

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Příloha č. 2: Sociální vyloučení na území měst a obcí v ČR a možnosti jeho řešení

Sociální vyloučení je dlouhodobým a komplexním problémem se závažnými negativními dopady na život jednotlivců, komunit i celé společnosti. O řešení tohoto problému, který se projevuje mimo jiné územní koncentrací (v tzv. sociálně vyloučených lokalitách), usiluje celá řada měst a obcí v České republice.

Sociální vyloučení a jeho koncentrace v území

Sociální vyloučení je složitým multidimenzionálním mechanismem: V důsledku znesnadnění přístupu ke zdrojům nezbytným pro zapojení se do sociálních, ekonomických a politických aktivit dochází k vydělování jednotlivců a skupin ze společnosti. Tato situace (sociální exkluze jako stav) vede ke kumulaci problémů a tím i bariér pro opětovné začlenění do společnosti.

Sociální vyloučení je tvořeno kombinací nevýhod; je charakteristické vytrvalostí v průběhu času a koncentrací na určité skupiny populace nebo lokality. Týká se celé řady životních oblastí jednotlivce a jeho dopady tuto individuální rovinu přesahují - negativní dopady sociálního vyloučení působí i na celospolečenské úrovni (ve formě sociální dezintegrace, polarizace společnosti, oslabení solidarity a sociální koheze).

V kontextu řešení problematiky sociálního vyloučení je v řadě evropských států, včetně České republiky, třeba považovat za velmi významný také územní aspekt sociální exkluze a inkluze související mj. také s regionální disparitou a věnovat pozornost mechanismům vedoucím k prostorové koncentraci sociálního vyloučení. Pro život v obcích a městech je důležitý důraz na prevenci vzniku a na postupnou proměnu segregovaných a sociálně vyloučených domů, ulic nebo čtvrtí.

Závažnost důsledků sociálního vyloučení, stejně jako pozitivní výsledky dosavadních snah v oblasti sociálního začleňování, se odráží v tom, že podpora sociálního začleňování se stala v mezinárodním měřítku cílem mnoha oblastí veřejné politiky napříč všemi úrovněmi její realizace.

Sociální začleňování jako jeden ze zastřešujících cílů veřejných politik

Posilování individuální i společenské odpovědnosti za prevenci a překonávání sociální exkluze je společným jmenovatelem převážné části současných globálních cílů udržitelného rozvoje (Agenda OSN pro udržitelný rozvoj 2030); v zastřešujícím strategickém dokumentu Evropské unie Evropa 2020 je jedna ze tří jeho kapitol věnována růstu podporujícímu začlenění.

Česká republika se k plnění cílů vztahující se k sociálnímu začleňování zavázala ve 2 z 10 zastřešujících strategických dokumentů (v Dohodě o partnerství pro programové období 2014 – 2020 a ve Strategickém rámci Česká republika 2030); na danou problematiku se v podstatné míře zaměřuje jedna čtvrtina národních strategických dokumentů, z nichž mezi stěžejní patří Strategie boje proti sociálnímu vyloučení 2016 – 2020 a Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020; jejich cíle jsou dále rozpracovávány v celé řadě strategických prováděcích dokumentů a v regionálních a místních dokumentech.

Z důvodu výše popsaného komplexního charakteru sociálního vyloučení, ale také na základě dosavadních zkušeností, je třeba považovat za klíčový faktor úspěchu při překonávání sociálního vyloučení provázanost legislativního a institucionálního zajištění inkluzivních strategií a kooperaci mezi jednotlivými aktéry na všech úrovních státní a veřejné správy i v občanském sektoru.

Role územních místních samospráv je v tomto ohledu klíčová v tom smyslu, že v sobě kombinuje potenciál i nároky související jak s touto koordinací, tak i s řešením konkrétních problémů v daném území.

Přímou pomoc územním místním samosprávám v řešení problémů spojených se sociálním vyloučením prostřednictvím implementace politik sociálního začleňování, ale také efektivnější koordinaci sociálního začleňování napříč různými oblastmi a úrovněmi veřejné politiky, zajišťuje vláda České republiky prostřednictvím činnosti Agentury pro sociální začleňování.

Vzdálená dílčí podpora poskytovaná Agenturou pro sociální začleňování

Agentura pro sociální začleňování je jedním z odborů Sekce pro lidská práva Úřadu vlády ČR. Svou činnost zahájila v roce 2008. Podporu obcím v procesu sociálního začleňování zajišťuje tím, že jim pomáhá při poznávání problémů sociálně vyloučených lokalit a jejich obyvatel, při přípravě a nastavování procesů pro řešení těchto problémů a při získávání financí na tyto postupy.

Prostřednictvím vzdálené dílčí podpory pomáhá Agentura obcím v realizaci konkrétních kroků směřujících k prevenci a odstraňování dopadů sociálního vyloučení podle aktuální situace a možností v obci. S využitím této podpory jsou konkrétní problémy řešeny v kontextu celkové situace v obci a regionu, v souladu s dobrou praxí a tak, aby bylo možné vyhodnotit dopad těchto řešení. Přidaná hodnota této formy spolupráce spočívá v tom, že řešení vybraných problémů probíhá současně s hledáním možností pro nastavení nebo optimalizaci koordinačních procesů a strategického plánování v oblasti podpory sociálního začleňování na úrovni obce.

Příloha č. 3: Problematika sociálního vyloučení; podpora sociálního začleňování – definice základních pojmů

Cílem textu je představit kontext, ze kterého se při poskytování vzdálené dílčí podpory vychází a perspektivu vnímání oblasti sociálního začleňování a tím nastínit cesty možných řešení sociálního vyloučení.

Sociální vyloučení

Pod pojmem sociální vyloučení chápeme proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nacházejí v situaci, kdy mají sníženou míru přístupu ke zdrojům běžně dostupným většině obyvatel, zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení a možnosti participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování. Sociální vyloučení se vyznačuje různými charakteristikami, které se v různých lokalitách vyskytují s různou intenzitou. Společná všem lokalitám a jejich obyvatelům je však skutečnost, že se potýkají s několika zásadními existenčními problémy zároveň, a tudíž jejich řešení, které by směřovalo k vymanění se ze stavu sociální exkluze, je natolik obtížné, že je pro sociálně vyloučeného takřka nedosažitelné bez vnější pomoci. Základními indikátory sociálního vyloučení je materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na dávkách v hmotné nouzi, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt rizikového chování a kriminality a vysoká míra migrace. Jednotlivé ukazatele sami o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich kombinace, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti. Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Kombinace intenzity přítomnosti těchto jevů pak vytváří charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší. Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná o etnicitu romskou.

Sociální vyloučení je často spojeno a projevuje se zejména (nikoli však pouze):

- prostorovým vyloučením
- symbolickým vyloučením spojeným se stigmatizací jedinců či skupin
- nízkou mírou vzdělanosti
- ztíženým přístupem k legálním formám lépe finančně ohodnocené výdělečné činnosti
- příjmem ze sociálních dávek, a s tím spojenou materiální chudobou
- nízkou kvalitou bydlení a špatnými hygienickými poměry
- uzavřeným ekonomickým systémem (lichva a tzv. rychlé půjčky)
- výskytem rizikových forem chování (např. alkoholismu, narkomanie či gamblerství) a kriminality (zvýšeným rizikem stát se pachatelem, ale i obětí trestné činnosti)
- sníženou sociokulturní kompetencí (např. jazykovou bariérou, nezkušeností či neznalostí vlastních práv a povinností)

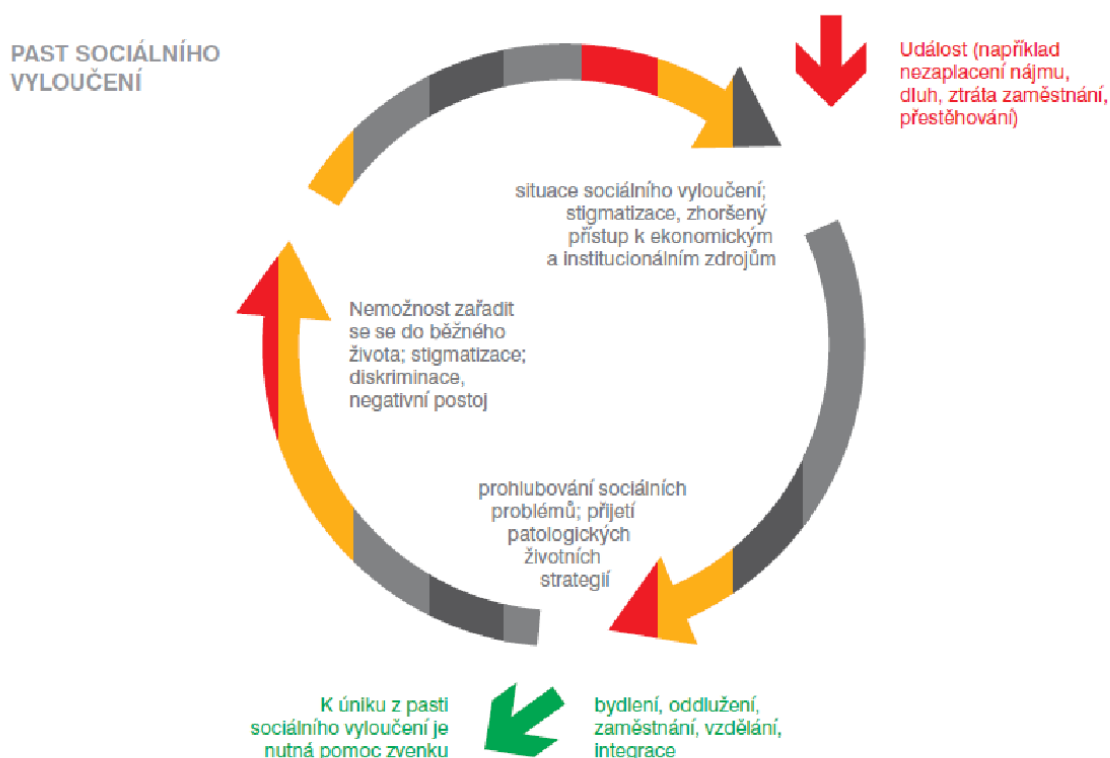
Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Sociálně vyloučená osoba

Sociálně vyloučení jsou ti občané, kteří mají ztížený přístup k institucím a službám (tedy k institucionální pomoci), jsou vyloučeni ze společenských sítí a nemají dostatek vertikálních kontaktů mimo sociálně vyloučenou lokalitu. Základní charakteristikou propadu na sociální dno je nahromadění důvodů, které vedou k životní krizi (ztráta zaměstnání, platební neschopnost, problémy s bydlením, problémy dětí ve škole, nemoc atd.). Sociálně vyloučení lidé obvykle nestojí před jedním problémem, ale před jejich komplexem, přičemž mnohý z nich by i jednotlivě ohrožoval normální fungování člověka ve společnosti. S postupným propadem na dno přestává být zřejmé, co je původním důvodem propadu a co jeho následkem.

Obrázek č. 1: Past sociálního vyloučení

Sociálně vyloučená lokalita

Jako sociálně vyloučená lokalita se označuje prostor (dům, ulice, čtvrť), kde se koncentrují lidé, u nichž lze identifikovat znaky spojené se sociálním vyloučením. Tato místa jsou okolními obyvateli negativně symbolicky označována („špatná adresa“, „problémové místo“ apod.).

Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o sociálně vyloučené lokalitě (SVL). Sociálně vyloučené lokality obvykle vznikají působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou schvalované zákony, postoje institucí, tržní mechanismy a stanoviska zbytku

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

společnosti i faktory vnitřní, mezi které se řadí životní styl samotných sociálně vyloučených, které se často mezigeneračně reprodukuje.

Sociální začleňování

Jde o proces, který zajišťuje, že osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené dosáhnou příležitostí a možností, které jim napomáhají plně se zapojit do ekonomického, sociálního i kulturního života společnosti a žít způsobem, který je ve společnosti považován za běžný.

Při budování stabilní sociální politiky je z dlouhodobějšího hlediska nezbytné neoddělovat problémy osob sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených od problémů ostatních obyvatel. Naopak je nezbytné tyto problémy řešit v přirozeném propojení.

Na začátku procesu sociálního začleňování musí stát pevné rozhodnutí, že situaci v sociálně vyloučených lokalitách je obec a její politická reprezentace odhodlána řešit. Jedná se o jeden z nejkomplicovanějších procesů, zatížený stovkami špatných praxí, nedostatečným uplatňováním státních a evropských integračních politik, malou popularitou mezi voliči, negativním či přezíravým až nenávisným postojem části české veřejnosti k Romům, a také – bohužel velmi masivně – zneužíváním tématu k lacinému populismu. Na úrovni České republiky i v zemích Evropské unie není přitom pochyb o jediném přijatelném přístupu: podpoře sociálnímu začleňování sociálně znevýhodněných či marginalizovaných lidí. Také proto proudí do opatření na sociální začleňování nejen z evropských strukturálních fondů masivní finanční prostředky. Přitom způsobů řešení je přesně tolik, kolik je sociálně vyloučených lokalit. Žádné z řešení není zcela univerzální. Kromě jasného a pevného rozhodnutí a odhodlání k sociálnímu začleňování je pro úspěšnost jednotlivých opatření i jejich celku důležité naplňovat také následující principy, které jsou společné pro všechny situace.

PRINCIP KONTEXTU Stejně jako problém vyloučených lokalit nevznikl izolovaně, není ani jeho řešení možné bez vazby na okolí. Prostředí vně vyloučené lokality je vždy rovněž negativně ovlivněno (např. pozastavením rozvoje infrastruktury v této části města/obce, zhoršenou kvalitou bydlení v okolí lokality). Všechna plánovaná řešení proto musí obsahovat opatření, která zohlední zájem všech obyvatel obce/města, podpoří rozvoj doposud vyloučené lokality v kontextu celého prostoru obce/města a umožní izolovanou zónu integrovat do celku města/obce. Na počátku přitom vždy stojí rozhodnutí, zda je investice do rozvoje vyloučené lokality výhodná (nejen pro její obyvatele, ale i okolí), či zda je vhodnější zdevastovanou či zcela segregovanou lokalitu zcela zrušit a rozvojová opatření mj. pro její bývalé obyvatele plánovat na jiných místech.

PRINCIP SDÍLENÍ DOBRÝCH PRAXÍ Přestože každé řešení je nutné upravit podle místních poměrů, nejlepším rádcem je dobrá praxe realizovaná třeba v sousední obci. Naopak špatným rádcem může být přesvědčení, že všechna opatření lze zvládnout bez expertních znalostí.

PRINCIP SPOLUPRÁCE Mezi nejčastější osoby, se kterými je sociálně vyloučený člověk v kontaktu, patří pracovníci a pracovníci sociálního odboru, odboru sociálních dávek, úřadu práce, odboru bytové politiky, neziskové organizace, učitelky a učitelé ze škol, asistenti a asistentky mateřských, základních a středních škol, atp. Ti tvoří základní institucionální síť, která rozhoduje o tom, jaké

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

podněty bude sociálně vyloučený člověk přijímat, a tedy i jak bude na tyto podněty reagovat. Je-li tato síť připravená s fenoménem sociálního vyloučené pracovat, násobně vzrůstá šance, že proces integrace bude úspěšný. Vzájemná koordinace a spolupráce aktérů této sítě je přitom nutnou podmínkou. Nejvhodnější se jeví, pokud se jednotliví aktéři institucionální sítě domlouvají a opatření společně plánují.

PRINCIP PARTICIPACE Zásadní roli hraje porozumění mezi aktéry institucionální sítě a klienty – lidmi z vyloučené lokality. Obě strany musí dokonale znát cíl, který pro obě z nich musí být sdílený a srozumitelný. Globálním cílem je integrace, a dílčími cíli činnosti, které k němu vedou, jsou zejména oddlužení, nalezení zaměstnání, zajištění bydlení, získání vzdělání, zlepšení zdravotního stavu, atd. Bez deklarace ochoty a motivace na straně klienta opatření nikdy nebudou účinná. Na formulaci svých zájmů a cílů se musí sociálně vyloučený člověk podílet, jinak proces integrace zkrachuje, nebo se stane sociálním inženýrstvím.

PRINCIP PŘIJETÍ ODPOVĚDNOSTI Většina článků institucionální sítě podléhá (nebo je alespoň ovlivněna) vedení obce (starostovi nebo příslušným radním). Proto je klíčovým předpokladem k úspěšné integraci přijetí odpovědnosti ze strany samosprávy. Je nezbytné udělat „audit“ místní sociální politiky a odhalit případné aktéry v systému, kteří záměrně integraci odporují, či dokonce situace v sociálně vyloučených lokalitách zneužívají ve svůj prospěch (často např. spekulanti s byty, apod.). Případná korupční jednání je nutné odstínit. Následně je možné se ujmout koordinační role řízení nebo pozitivního ovlivňování všech systémů v institucionální síti, které na proces integrace mají vliv.

PRINCIP INDIVIDUALITY Nelze předpokládat, že skupina lidí, jež je letmým pohledem označitelna jako sociálně vyloučená komunita se stejnými bariérami pro vstup na trh s byty, prací a vzděláním, respektive její jednotliví členové (rodiny), se budou chovat v reakci na podněty stejně. Nutným předpokladem k úspěšnému začleňování je proto zaměření na jedince, zvýšení jeho sociálních kompetencí a tedy sociální mobility.

PRINCIP PREVENCE Sociální vylučování je proces mnohem snadnější a rychlejší, než opětovné začlenění. Sociálnímu vyloučení lze předejít uplatňováním obdobných přístupů a nástrojů, jako při procesu sociální integrace. Prevence je důležitým komponentem integračního přístupu a může ušetřit nemalé síly a prostředky v budoucnosti.

PRINCIP MOBILITY Cílovým stavem procesu integrace je plné začlenění jednotlivce (rodiny) do společnosti ve všech oblastech. Každý jednotlivec by měl mít možnost přestěhovat se v rámci obce do kteréhokoliv místa, nebo vykonávat kterékoliv zaměstnání, limitující by přitom měly být pouze jeho individuální vlastnosti a schopnosti. Každý občan by tedy měl mít možnost úplné mobility. Je důležité naplňovat představu, že ve všech kategoriích bytů, které se ve městě nacházejí, bydlí lidé, kteří předtím byli uzavřeni do prostoru vyloučené lokality, že vykonávají celé spektrum různých zaměstnání (obojí, mají-li k tomu individuální předpoklady) a jejich děti se vzdělávají mezi ostatními vrstevníky; jinak nebude proces integrace nikdy zcela otevřený.